

SCHAFARZIK F.—VENDL A.—PAPP F.: **Geológiai kirándulások Budapest környékén.** 296 oldal, 127 ábra, 29 melléklet. Műszaki Kiadó 1964.

Közel 50 éve, hogy SCHAFARZIK FERENC néhai műegyetemi tanár hallgatói számára rendszeres kirándulásokat vezetett a budai hegyekbe, ill. a főváros környékére. Ezeknek a kirándulásoknak előkészítő anyagát, ide értve néhány vázlatot is, sokszorosítva osztotta ki tanítványai között. Utóda: VENDL ALADÁR, ezt az anyagot kiegészítette és könyv alakban adta közre. Már e kiadás óta is több mint három évtized telt el. Számos olyan új feltárás keletkezett, amelyek teljesebbé tették az eddigi képet. Ez maga indokolná a mű újabb kiadásának szükségességét, de emellett még más szempontok is sürgették azt. Elsősorban az új egyetemi tantervvel érvénybe lépő új oktatási irányzat, amely messzemenően figyelembe veszi a szocialista népgazdaság igényeit és igyekszik ezekre felhívni a hallgató-ság figyelmét. Ezt a célkitűzést sikerült a könyv íróinak megvalósítaniuk. Másodsorban indokolja a lényegesen kibővült anyag és annak célszerű, új beosztása is. Így elsősorban ismerteti Budapest környékének nagyszemkezetét, majd ugyanannak természeti földrajzát. Ezt követi a környék ásványainak és kőzeteinek gyakorlati szempontból való leírása. Különösen hangsúlyozni szeretnénk azt a gondosságot, amellyel ez a rész készült. Építőipari szempontból a szakmai vállalatok számára is nélkülözhetetlen, mivel nemcsak a főváros környéki kőbányák építőköveinek részletes szakmai leírását tartalmazza, hanem a jelentős fővárosi középületekről is megírja, melyiket milyen terméskőből építették, kőzetfajta és termelő bányahely szerint.

Nem kevésbé érdekes és fontos a főváros és környéke talajairól szóló fejezet, amely részletesen ismerteti a csuszamló, suvado talajokat. Az ismertetés nem marad meg általánosságoknál, hanem utcáról utcára, kerületről kerületre haladva részletezi az ez irányú bajokat, és a védekezés módjáról is tájékoztatást nyújt.

Lényeges és nagyon fontos a Budapest talajvizeivel és gyógyvizeivel foglalkozó rész. A kiránduló ifjúságot és a felnőtt turistákat egyaránt érdekelheti a főváros barlangjairól

szóló fejezet. Külön ki kell emelnünk itt a számos térképmellékletet és a barlangokról készült kitűnő fényképeket.

Ez teszi a mű első részét. A második részben kirándulások formájában ismerkedünk meg Budapest festői környékével: a Margitszigettel, a Vár-heggyel, Gellért-heggyel, a Kiscelli-fennsíkkal, a Hármashatár-heggyel, a Mátyás-hegy, a Kis- és Nagyhárs-hegy, a Fazekas-hegy, majd Budakeszi környékével; a Szabadság- és a Széchenyi-heggyel, János-heggyel stb. Nincs a főváros területének olyan zege-zuga, amely ne talált volna lelkes és szakavatott ismertetőjére. Sasad leírásakor kerül sor a budai keserűvizekről szóló beszámolóra, majd a távolabbi környék: Törökbálint, Nagytétény, Pomáz, Csikóvár, Dunabogdány, Visegrád stb. kerülnék sorra. Esztergom és a Velenicei-hegység talán az a határ, ameddig a tudós szerzők elvezetik az olvasót. Úgy hisszük, csupán véletlen, hogy Piliscsaba — a határában levő szép és turisztikailag is nagyon érdekes kőgombákkal — nem került ismertetésre. Nélkülözzük a Sós-kút határában levő érdekes sziklaalakulatok fényképét is.

Nem hiába ötven éve érlelődik ez az anyag, de sikerült is a kiváló szerzőknek és PAPP F. professzor kiváló munkatársainak olyan művet létrehozniuk, amely a szó betű szerinti értelmében nemcsak élvezetes, hanem hízagpótló és nagy gyakorlati értékű mű irodalmunkban. Külön szólnunk kell a könyv kiemelkedő pedagógiai értékéről, ami a földrajztanárok munkája során lesz közelebről értékelhető. Általános iskolák felsőbb tagozatában és a középiskolákban — Budapest környékén — nélkülözhetetlen könyvről van szó, mert ez komoly segítőtársa lesz pedagógusainknak az ifjúság oktatásában.

Ki szeretnénk emelni az ábrák és térképmellékletek szépségét. A mű elsőrendű kiállításáért a Műszaki Kiadó és a Szegedi Nyomda Vállalat kiváló dolgozóit illeti a dícséret.

BENDEFY LÁSZLÓ DR.